І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

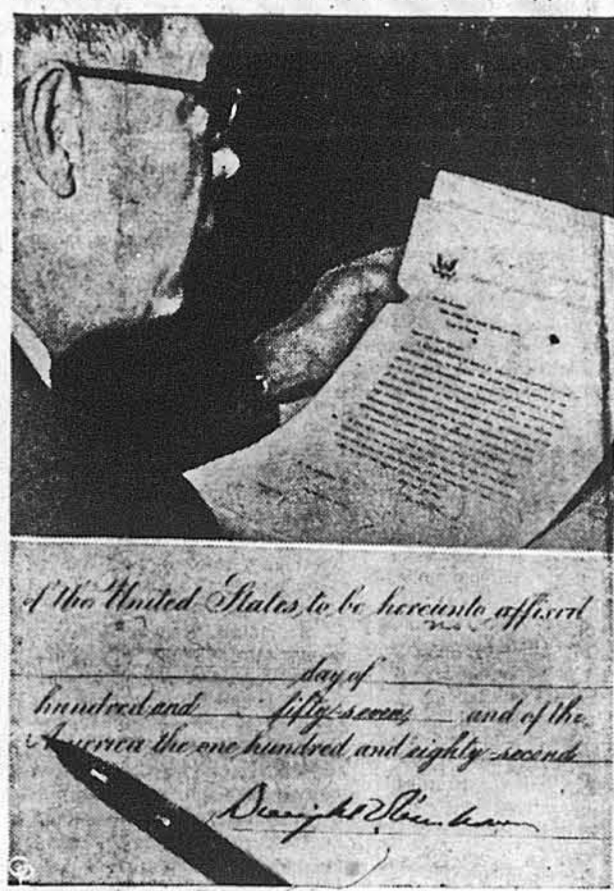
РІК LXIV Ч. 231. ЦЕНТІВ 10 CENTS ДЖЕРЗІ СИТІ І НЮ ЙОРК, СУБОТА, 30-го ЛИСТОПАДА (NOVEMBER) 1957 TWO SECTIONS (SECTION 1) No. 231 VOL. LXIV

АЙЗЕНГАВЕР НАДСПОДІВАНО СКОРО ВИДУЖУЄ

ПРЕЗИДЕНТ БУВ НА БОГОСЛУЖЕННІ В „ДНІ ПОДЯКИ"; ІСНУЄ МОЖЛИВІСТЬ, ЩО ВІН САМ ПОЇДЕ НА КОНФЕРЕНЦІЮ ДО ПАРИЖУ

Вашингтон. — Всі співробітники президента Айзенгавера здивовані тим, що він так швидко видужує з легкого паралічу кровоносної судини в мозку, на яку він захворував 25-го листопада. В Білому Домі не виключають тієї можливости, що Президент сам поїде до Парижу на конференцію держав Північно-Атлантійського Пакту (НАТО), хоч давніше інформовано, що на ту конференцію мав би їхати віце-президент Ричард М. Ніксон. Про виїзд Президента до Парижу мають вирішити лікарі в пізнішому часі. Вони ствердили, що темп видужування Президента є „дуже добрий". Але особистий секретар Білого Дому Джеймс С. Гагерті заявив журналістам, що це не означає, що Президент вже зовсім здоровий. Він і надалі має деякі труднощі в мові, хоч, вже плинніше говорить, як це було в перших двох днях недуги, це значить в понеділок і вівторок, 25-го і 26-го листопада. Президент здивував всіх в Білому Домі, коли він рішився 28-го листопада взяти разом з панею Айзенгавер до Крайової Пресвітеріянської Церкви на Богослуження, де сидів в першій лавці і співав разом із вірними псальми. Публіка щиро вітала Президента, коли він виходив із церкви і всідав до лімузини. В п'ятницю 29-го листопада Президент має виїхати на фарму до Геттисбургу, Па., де буде кілька днів, можливо, що тільки впродовж кінця тижня. Джеймс С. Гагерті заявив, що лікарі не ствердили артеріосклерози в Президента (ствердніння кровоносних посудин). Його тиснення крови виносило 120 на 80, і тому можна оптимістично дивитися на швидке і повне видужання пацієнта. В „Дні Подяки" Президент гостив в себе свого сина майора Джана Айзенгавера, невістку та 4 своїх онуків. Президент був в дуже доброму настрої і сам краяв 40-фунтового індика, якого дістав в подарунку від Товариства Плекання Домашньої Птиці. В середу 27 листопада Президент частинно працював в Білому Домі коли лікарі ствердили, що його видужування відбувається в „дуже доброму темпі". По полудні Президент конферував 20 мінут із марокканським королем Мохаммедом V, обговорюючи в загальному ті всі справи, які цікавлять обидві країни. Айзенгавер конферував також із віце-президентом Ричардом М. Ніксоном та з головним своїм дорадником Шерманом Адамсом. Президент в середу рано купався, голився і сідав, пізніше малював і підписував важливі державні документи. Другий сніданок споживав Президент в товаристві свого брата д-ра Мілтона Айзенгавера і свого сина майора Джана Айзенгавера. Президент Айзенгавер і марокканський король Мохаммед V обмінялися подарунками, але преса не знає, якими. Пресовий секретар Білого Дому Джеймс С. Гагерті заявив, що дарунок, який дістав Президент, незабаром буде виставлений публічно. Гагерті сказав, що лікарі не вживають слова „параліч" при згадці про недугу Айзенгавера, бо загально під цим словом люди розуміють крововилив до мозку або параліч принаймні частини тіла, а в Президента немає ні того ні того.

ІНФОРМАЦІЯ І ДОКАЗ ПРО ЗДОРОВ'Я ПРЕЗИДЕНТА

Пресовий секретар Білого Дому, Джеймс С. Гагерті, демонструє документ, що його пописав Айзенгавер, — як це доказує додана внизу фотокопія того підпису і пера, яким Президент користувався, — після легкої недуги, яку викликало загамування кровоносної судини до мозку, що спричинювало Президентові деяку трудність в мові, зглядно вимові деяких слів. Президент швидко видужує і починає виконувати нормально функції свого уряду, але лікарі доручили йому „меншу активність" упродовж найближчих кількох тижнів.

Американці відзначили „День Подяки"

Ню Йорк. — Цьогорічний День Подяки американський нарід відзначив Богослуженнями в церквах, родинними гостинами і прийняттями для тих, які не могли радіти в родинному колі: хворих в шпиталях і тих, які не мають родинних огнищ. Американські вояки їли обід з індичим м'ясом на фронті в Кореї, а моряки, які є на експедиції на Південному бігуні, їли свого індика на кораблі, який пробивався через льоди Антарктиди. Для численних родин День Подяки стався днем жалоби, бо їхні члени згинули в автових катастрофах. І так в метрополії Ню Йорку 7 осіб згинули в автових катастрофах, а в цілій країні число нещасливих випадків доходить до двох сот. У східній частині країни падав дощ, а в Скелястих горах падав сніг і температура виносила коло 15 ступнів.

Король Мохаммед V закінчив офіційну візиту у Вашингтоні

Вашингтон. — В четвер 28 листопада марокканський король Мохаммед V закінчив свою офіційну візиту у Вашингтоні. Він затримається ще в ЗДА дальших 16 днів, але переведе їх неофіційно, роз'їжджаючи по всій території країни. В четвер короля Мохаммеда попрощав на летовищі у Вашингтоні віце-президент Ніксон, запевнивши марокканського короля, що його триденні офіційні відвідини скріпили історичні вузли приязни, які в'яжуть обидві країни. Мохаммед V запевнив Ніксона, що він щасливий прийняттям, що його зазнав у Вашингтоні і що з радістю їде подивитись на „цівілізацію і поступ" великої американської країни. Віцепрезидент Ніксон передав королеві Мохаммедові для його ½-річної донечки Аміни велику ляльку „Місс Америка", від своєї 11-річної донечки Патриції.—Попереднього дня, в середу 27 листопада, появився офіційний американсько-марокканський комунікат про триденні наради, що їх вели король Мохаммед і державний секретар Доллес. За цим комунікатом, у цих нарадах були заторкнені справи американських баз на марокканській території, фінансової допомоги для Марокка, справа Альжиру й інші міжнародні проблеми. Для уточнення порозуміння в справі американських баз, які покищо існують в Марокко за договором тільки з Францією, як тодішньою „протекторкою" Марокка, і в справі фінансової допомоги, будуть продовжуватись у Вашингтоні наради з членами марокканської делегації. У справі Альжиру Мохаммед підкреслив, що Марокко бажає собі розв'язки цієї проблеми „на базі прав народів до самовизначення". З американського боку зазначено, що ЗДА підтримують „мирну, демократичну і справедливу розв'язку" цієї проблеми.

Марокканці обвинувачують еспанців за напад

Рабат, Марокко. — Марокканський престолонаслідник Мулей Гассан виступив з обвинуваченням, що еспанські війська із своєї колонії Іфні затакували марокканську територію, вбивши дві жінки. Випадок мав трапитися ще минулої суботи. Інформуючи про це населення Марокка в окремому радіоповідомлені, Гассан рівночасно заявив, що він дав наказ марокканським військам відстрілюватись, натякаючи при цьому, що Марокко не думає резиґнувати із тих південних марокканських територій, які ще є під еспанським протекторатом та які є для Марокка „дверми до Сагари". Еспанський уряд в Мадриді негайно заперечив твердження Гассана, обвинувачуючи зі свого боку марокканських повстанців, що вони вчинили напад на територію Іфні, вбиваючи чотирьох еспанських вояків та поранивши чотирьох офіцерів і 30 вояків. Згідно з еспанськими твердженнями, 1,200 марокканських повстанців мало напасти на еспанську територію Іфні, попереривати телефонічні дроти та завдати еспанцям згадані втрати. Із суперечних повідомлень Марокка і Еспанії виходить, що — не зважаючи, котре з цих повідомлень правдиве — марокканско-еспанська суперечка за Іфні, яка триває вже від довшого часу, перетворилася від кількох півроку у збройні сутички, не тільки продовжується, але й набирає гостріших форм.

Очікують французької апробати закону про реформу в Альжирі

Альжир. — Европейське населення Альжиру майже певне, що французький парлямент тепер уже апробує законопроєкт про реформу правління в Альжирі. Цю реформу підтримує також адміністрація французького генерального губернатора для Альжиру, Роберта Лякоста, сподіючись, що така реформа злагідить французько-арабське напруження та створить деякі передумови для евентуального замирення. Тим часом частина европейського населення Альжиру, зокрема його крайньо-праве крило, — гостро виступає проти такої реформи, вважаючи, що ці реформи остаточно закінчили б европейську владу в тій частині Африки. Реформа передбачає головно зрівняння арабського і европейського населення Альжиру в праві голосування, що дало б арабам можливість перебрати законодавство. Проте, з уваги на загострення війни та помітне міжнародне зацікавлення відносинами в Альжирі, вже навіть противники реформи побоюються, що відкинення закону про реформу може і їм принести ще більшу шкоду, ніж її вони можуть очікувати від реформ.

В Торонті відбулася Конференція Українських Католицьких Єпископів

Торонто. — 12-го листопада ц. р. відбулася в Торонті в Канаді Конференція Українських Католицьких Єпископів. В ній взяли участь: — Митрополит Кир Максим Германюк — Архиєпископ Вінніпеґу, Кир Константин Богачевський, Апостольський Екзарх Филаделфії, Кир Амвроз Сенишин, Апостольський Екзарх Стемфорду, Кир Ніль Саварин, Єпископ Едмонтону, Кир Ісидор Борецький, Єпископ Торонта, Кир Андрей Роборецький, Єпископ Саскатуну, Кир Йосип Шмондюк, Єпископ-Помічник Филаделфійської Екзархії.

Архиєпископ Кир Іван Бучко, Апостольський Візитатор для Українців Католиків у Західній Европі, та Кир Гавриїл Букатко, Апостольський Адміністратор Крижівської Епархії, переслали свої письма на руки Кир Ісидора, щоб він в їх імені промовляв, голосував та заступав їхні справи. — Конференція Українських Католицьких Єпископів порушила цілу низку проблем — правничого, літургійного й організаційного характеру, що відносяться до Церкви Українців Католиків у вільному світі. Єпископські наради своїм змістом були тоді актуальні й багаті на різні питання, що заповнили ввесь призначений для них час і тривали від години 10-ої рано до год. 5-ої по полудні. — Місцем Конференції була торонтонська єпископська резиденція, а гостинним господарем Кир Ісидор. — Предсідником Єпископських нарад був Кир Максим, а секретарем Кир Ніль.

Конференція Українських Католицьких Єпископів у місті Торонті була перша з черги. Друга з черги Єпископська Конференція є передбачена в місті Стемфорді, ЗДА, в 1958 році.

● **Державний департамент відмовився дати дозвіл на в'їзд** до ЗДА російському шаховому чемпіонові Дейвідові Бронштейнові, який мав брати участь в шаховому турнірі в Далласі, Тексас. Уряд СССР не дозволяє американцям подорожувати по деяких районах СССР, а американський уряд відплачується тим самим. Даллас належить до зон, заборонених для громадян СССР.

РАДА НАТО ПІДТРИМАЛА РІШЕННЯ ВІДБУТИ З'ЇЗД „НА ВЕРШИНАХ"

Париж. — Постійна Рада Організації Північно-Атлантійського пакту (НАТО) вирішила в четвер 28 ц. м. відбути намічений раніше „з'їзд на вершинах" в дні 16 грудня ц. р. у Парижі без уваги на недугу президента Айзенгавера. Представник ЗДА при НАТО у Парижі, Фредерік Нольтен, покликаючи на попередніх інформаціях з Вашингтону, заявив, що в заступництві недужого президента Айзенгавера американську делегацію очолюватиме віце-президент Ричард Ніксон. Однак ця заява американського представника в Парижі була складена ще в четвер вранці, отже перед заявою пресового референта Білого Дому Джеймса Гагерті, який не виключив можливості, що — з уваги на надзвичайний поступ у реконвалесценції Президента — в Парижі, на „з'їзді вражень" уже візьме участь таки сам Президент. Рішення в цій справі залежить виключно від самого Президента, який, очевидно, вислухає поради лікарів. Генеральний секретар НАТО Пол Генрі Спаак заповів одну цікаву зміну в характері грудневої конференції НАТО: у відрізненні від щорічних конференцій міністрів закордонних, військових і фінансових справ 15-х країн НАТО, цим разом після кожного засідання — а пленарні засідання будуть відбуватися раз денно впродовж трьох днів — будуть відбуватися пресові конференції, а щонайменше будуть появлятися офіційні звідомлення. Причиною такого рішення є бажання широко інформувати народи 15-х держав, членів НАТО, про найважливіші й найактуальніші їх спільні справи. В попередніх роках зміст нарад на з'їздах країн НАТО був засекречений, а окремі міністри закордонних справ самі вирішували, поскільки хто з них хотів інформувати власну крайову пресу. На грудневій конференції центральним пунктом буде звідомлення головного команданта збройних сил НАТО генерала Лориса Норстеда.

Англійські консервативні виграли доповняльні вибори

Лондон. — Доповняльні вибори до парляменту в окрузі південного Лейчестер в Англії принесли перемогу консервативному кандидатові, Джонові Пілові, який виграв 18,023 голосами проти 11,541 голосів, що впали на соціялістичну кандидатку, Бетті Бутройт. Таким чином консервативна більшість становила 6,482 голоси. Хоч на перший погляд невелика подія має тому повважне політичне значення, що це перша перемога консервативних після цілого ряду поразок Консервативної партії в доповняльних виборах впродовж останнього року, після прогри Суєцької виправи. Хоч теперішня більшість, якою виграв консервативний кандидат, була куди менша за більшість з 1955 року, протеж тодішня френквенція голосуючих становила 78%, а тепер тільки 56%. Консервативна преса в Англії доходить до висновку на підставі цих останніх виборів, що широкі маси англійського народу почали знову ставитись з довір'ям до консервативного уряду Мекмиллена.

У Фінляндії закінчено 42-денну кризу уряду

Гельсінкі. — Директор державного фінського Банку Райнер фон Фіндт погодився на просьбу президента Урго Кекконена скласти позапартійний уряд і правити ним до часу парляментарних виборів у 1958 році. Таким чином закінчено 42-денну кризу уряду, яка настала після того, як 15-ий з черги після останньої війни уряд прем'єра Сукселяйнена, лідера Аграрної партії, дістав у 120-членному парляменті вотум недовір'я. У цьому парляменті Аграрна партія має 53 мандати, Соціялістична 54, а Народна 13. Урядова міжпартійна коаліція не могла втриматись. Ситуація Фінляндії надзвичайно важка і складна. Втративши у користь СССР свої східні землі — Карелію — і будучи цілком безборонною супроти совєтського кольоса, вона зберігає політику невтральности, але — очевидно — за своїм духом і своєю культурою та історичною традицією — це вільна демократична країна, з усіми симпатіями по боці Заходу.

Баптистський проповідник був три місяці між кубинськими повстанцями

Гавана, Кубинська Республіка. — Баптистський проповідник Віктор Торанцо дель Ріо був три місяці між повстанцями Фіделя Кастро, який оперує в горах Сієрра Маестро в провінції Орієнте. Він пішов туди на заклик Фіделя Кастра, який вліті просив одного католицького і одного протестантського священика піти в гори, де вони обслуговували б під оглядом релігійним його повстанців. Ті обидва священики ділили долю і недолю повстанців, марширували з ними по джунглях, спали в болоті та несли релігійну потіху тим, що її потребували. Баптистський проповідник захворів на ревматизм, і лікар порадив йому залишити повстанців та піти лікуватися. Католицький священик і надалі залишився з повстанцями. Проповідник Торанцо дель Ріо заявив тепер журналістам, що розуміє, чому реґулярна армія не може зліквідувати повстанців.

Мічелл подав зміст промови, яку Айзенгавер мав виголосити в Клівленді

Ню Йорк. — Секретар праці Джеймс П. Мічелл промовляв на прийнятті Товариства Промислових Хеміків в готелі „Статлер" в Ню Йорку і під час свого виступу подав зміст тієї промови, яку президент Айзенгавер не міг виголосити в вівторок 26-го листопада в Клівленді, Огайо, внаслідок несподіваної недуги. Мічелл говорив в імені Президента, що „суворість теперішньої доби" вимагає від ЗДА допомоги чужим країнам, і то в економічній і військовій ділянках. Уряд президента Айзенгавера вірить, що „жадна інша інвестиція не принесе більшої дивіденди, як справедливо призначена економічна допомога запризнаним державам". Мічелл згадав про окремі пункти промови Президента: 1. Айзенгавер звертається із просьбою до народу про повну підтримку в справі військової й економічної допомоги закордонні. — 2. Айзенгавер рекомендував Конгресові, щоб в січні 1958 р. поширив повновласті Президента та продовжив договір про торгівлю з закордоном принаймні на п'ять років. 3. Президент закликав до того, щоб ЗДА стали членом Організації для Торговельної Співпраці.

МекЕлрой наказав продукувати ракети

Вашингтон. — Секретар оборони Ніл Г. МекЕлрой 27. листопада заявив на сенатській комісії, що для воєнних цілей продукується ракети з середнім засягом „Тор" і „Юпітер". Секретар оборони сказав, що ні одна з цих двох ракет із засягом 1,500 миль не находиться у вповні закінченому розвоєвому стані, та проте почали їх масову продукцію, щоб можна було при кінці 1959 року збудувати відповідні інсталяції для керованих ракет в Англії та інших країнах Европи. Голова Сенатської Підкомісії сенатор Линдон Б. Джансон відповів на цю заяву МекЕлроя: „Ваша заява, яку ви тут оце склали на комісії, є доброю вісткою для нас і всієї країни". Перед сеекретарем оборони зізнавав на цій комісії директор Центральної Розвідчої Агенції Аллен В. Доллес про стан продукції керованих ракет в СССР і ЗДА. Ця частина переслухання відбувалася за закритими дверима. Демократичний сенатор Стюарт Саймінґтон сказав про ті секретні зізнання А. А. Доллеса, що „чим скоріше дізнається американський нарід всю правду, тим краще для нас". Республіканський

Експорт у жовтні становив $1,686,000,000

Вашингтон. — Департамент торгівлі повідомляє, що в жовтні цього року з цієї країни вивезено товарів на суму 1,688,000,000 долярів. Дійсний — це значить торговельний, експорт виносив тільки 1,612,-000,000 долярів, бо в тому місяці вивезли товарів на суму 74,000,000 титулом військової допомоги закордонові. Торговельний експорт в жовтні збільшився на 174,000,000 долярів в порівнянні з вереснем цього року, а на 42,000,000 долярів в порівнянні з жовтнем 1956 року. Та експорт зменшується, починаючи від червня цього року, а в другій чверті цього року пересічно вивозили товарів на суму 1,88,8000,000 місячно. Зменшування експорту вважають одним із факторів, які свідчать про економічну знижку в економіці країни.

Авіяція встановила новий рекорд швидкости

Ню Йорк. — Літаки американського летунства типу РФ-101 27-го листопада встановили нові рекорди в летах понад наш континент, перелетівши без затримки впродовж 6-ох годин, 42-ох мінут і 6.9 секунд з Лос Анджелесу до Ню Йорку і назад. Той лет відбувся між сніданком і пізним другим сніданком („ланчом"), і він побив доотеперішній рекорд, який встановив був літак фльоти на початку цього року. Цей новий рекорд встановив 30-річний летун капітан Роберт М. Світ. Він також встановив рекорд лету зі Сходу на Захід, який виносить 3 години, 34 мінут і 8.6 секунди. Летун лейтенант Ґустав Б. Клетт встановив новий рекорд лету з Заходу на Схід — 3 години, 5 мінут і 39.2 секунди. Давніші рекорди джетових літаків фльоти були такі: 1. Захід — Схід: 3 години і 22 мінут; Схід — Захід: 5 годин, 14 мінут і 54 секунди. Лет з Заходу на Схід і назад становив в давнішому рекорді 9 годин, 31 мінута і 35 секунд.

Капітан Рей III ресенгост, мол., який був пільотом прототипу одного з чотирьох літаків „Вудус", що встановили новий рекорд швидкости.

В АМЕРИЦІ

● **Спеціяліст** від атомової фізики д-р Едвард Теллер заявив на сенатській комісії, що людина таки дістанеться на Марс і Місяць, де довідається про багато досі невідомих речей.

● **Вільям А. Пецер** із Шикаго, Иллиной, сконструював машину, яка розмінює долярові банкноти на дрібні монети. Хто вкине до неї однодоляровий банкнот, той дістане два „кводри", чотири „ніклі" і три „дайми". Мудра машина Пецера викидає геть клаптик паперу і всі інші, крім однодолярових, банкнот.

● **Два нюйоркські поліцисти,** проїжджаючи автом попри аптеку, завважали, що в ній нікого немає, хоч двері відкриті. Вони ввійшли всередину і запиталися, чи все в порядку. Якийсь підозрілий голос відповів їм із другої кімнати: „окей!" Ввійшовши туди, поліцисти побачили бандита, з револьвером у руці, а на підлозі — власника аптеки. Поки бандит успів вистрелити, його схопили й заарештували.

● **Крайова Конференція** Католицької Молоді в Филаделфії, Па., вирішила звернутися до всіх стейтових леґіслятур із рекомендацією обмежити можливості подружих розводів.

● **Посадник Сан Франціско,** Джордж Крістофер, заявив, що буде підтримувати кандидатуру Вільяма Ф. Новленда на губернатора Каліфорнії в 1958 році. Сам Крістофер кандидуватиме на сенатора того стейту.

У СВІТІ

● **Англія внесла** до Міжнародного Суду в Газі скаргу, в якій домагається від Болгарії відшкодування за своїх громадян, що згинули в катастрофі літака, зістреленого болгарськими вояками в липні 1955 року. Англійські громадяни летіли на ізраїльському літаку.

● **25-річний боксер** важкої ваги Ришард Манка покинув польську спортову дружину в Лондоні і звернувся до англійського уряду з просьбою признати йому право азилю. Решта польських спортовців виїхала до Польщі.

● **Кілька місяців тому,** перед затвердженням номінації Максвелла Г. Глука на амбасадора в Цейльоні, виступила проти нього в Сенаті сильна опозиція в зв'язку з тим, що він не міг назвати прізвища цейльонського прем'єра. Тепер виясняється, що населення столиці Цейльону, Кольомбо, ставиться до Глука з симпатією, а йому також Цейльон припав до вподоби.

● **18-річна донька колишнього єгипетського короля Фарука, Феріял,** заручилася з внуком колишнього сирійського президента, 22-річним Ахмедом Уззатом. Обоє вони перебувають у Швайцарії на студіях.

● **З Токіо, Японія,** повідомляють, що американська амбасада скасувала досмертну кару трьом японським воєнним злочинцям і випустила їх на волю.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays (Saturday and Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

НАРІД І ЙОГО ПРЕЗИДЕНТ

Проголошена у вівторок 26-го листопада вістка про легкий параліч президента Айзенгавера, який дещо утруднював йому мову і з якого він швидко видужує, сколихнула опінією і почуваннями американського народу в більшій мірі, як будь-яка інша подія чи міжнародна сенсація. Мірилом опінії є в Америці не тільки великі заголовки в газетах, надзвичайні їх видання чи спеціяльні бюлетені в радіових і телевізійних передачах, але в першу чергу рух на біржі, що його — за словами одного з газетних коментаторів — найточніше можна міряти тим самим термометром, яким міряється гарячку Президента.

Такий відрух народу на стан здоров'я його Президента є чи не наймаркантішою характеристикою демократії. Американська система не знає „культу особи". Нарід вибирає собі сам своїх провідників, при чому, поки вибере, то — як кажуть — сухої нитки на них не залишає. Але вибравши, він оточує їх найбільшою пошаною і любов'ю, що, зокрема, виявляються в таких випадках, як недуга. Немає бо сьогодні в Америці діяча, немає навіть найбільшого суперника Президента, якого не засмутила б вістка про його занедужання і який не бажав би Президентові якнайшвидшого і якнайповнішого виздоровлення.

Саме на цей сантимент народу звертає увагу більшість газет, коментуючи вістку про недугу Президента. „Сусід Айзенгавер" — називає Президента „Ню Йорк Таймс", кажучи, що власне він є тим „найближчим сусідом" кожного американця, і кожний американець ним, як своїм найближчим сусідом, інтересується і йому співчуває. Інша газета підкреслює, що ті почування, якими американський нарід оточує своїх президентів взагалі, а президента Айзенгавера зокрема, аж ніяк не подиктовані тільки побоюванням за долю Республіки, бо ця доля міцно лежить в руках народу і не залежить виключно від жадної, навіть найбільшої, індивідуальности. Тому і всі ті побажання, що їх висловлює американський нарід, направду щирі та сердечні. До них цілком певно прилучається і вся наша американсько-українська спільнота.

НАРІКАЙЛИ

Кожна спільнота має своїх нарікайлів. Це така спеціяльна порода людей, для яких зима захолодна, а літо загаряче, для яких усього або замало або забагато і яких ніхто й нічим не може задовольнити, бо їхнє єдине вдоволення — в невдоволенні. Вони вічні мальконтанти.

Маємо своїх нарікайлів і ми, американські українці, з тією тільки різницею, що у нас їх, здається, більше, ніж в будь-якій іншій спільноті. У нас нарікайли вдоволені тільки самі з себе, а все інше для них і в їхній оцінці нічого не варте. Пригадайте такому нарікайлові про Український Конґресовий Комітет чи про ЗУАДКомітет, почніть з ним розмову на будь-яку суспільну, політичну чи культурну тему заговоріть до нього про церкву чи громаду — він в кожному випадку має такий запас невдоволення і нарікань, що ними як повіддю, заливає все.

Це не значить, що у нас зовсім немає причин до невдоволення і нарікань. Навпаки, вони завжди були, є і будуть, бо на світі немає нічого досконалого, і — як кажуть американці — завжди є можливості до поліпшень. Також невдоволення само по собі не мусить бути неґативне. Навпаки, воно може бути навіть дуже конструктивне, якщо йде впарі з бажанням поліпшення і проґресу. Але справжнім нещастям є нарікання задля нарікання, або — ще гірше — нарікання задля виправдання власної бездіяльности.

Саме цих останніх нарікайлів маємо на думці, бо вони завжди тільки критикують, на все тільки нарікають, але самі пальцем не кивнуть, щоб ситуацію поліпшити. Нагадаймо такому нарікайлові про вкладку чи пожертву на добру ціль, і ви почуєте від нього стільки жалів, що не тільки пожертви не дістанете, але й самі втратите охоту будь-що для громади робити чи жертвувати.

З такою породою людей нам треба боротись, як з суспільним лихом. Не можна мати нічого проти критики. Критика побажана, але вона повинна йти впарі з добрими ділами і добрими прикладами. Найправильнішою відповіддю кожному нарікайлові буде запит: що він сам зробив і чим причинився, щоб недомагання, на які нарікає, усунути.

Згадуємо про цих нарікайлів головно тому, що тепер починає розгортатись збіркова акція на Народний Фонд, незабаром, з нагоди Різдва, прийде коляда на цілі ЗУАДК та ряд інших акцій. Якщо б кожний з наших нарікайлів включився в ту акцію відповідною пожертвою, тоді й причини до нарікань бодай наполовину зменшилися б. Спробуйте і переконаєтесь!

ЗАНЕДБАНА СПРАВА

У зв'язку з випущенням совєтських „спутників" зактуалізувалась знову справа непомітної, але надзвичайно важливої для технічного розвитку ділянки, що нею є перекладання і реферування статтей і матеріялів, друкованих у совєтських наукових журналах.

Під сучасну пору стан у цій ділянці такий, що на всіх 1,200 одержуваних Конґресовою Бібліотекою у Вашинґтоні совєтських наукових публікацій тільки тридцять переходить процес опрацьовування, значить перекладання чи реферування. Решта залишається непереглянутою і припадає порохом на полицях Конґресової Бібліотеки. Немає можливости робити переклади із понад 170 публікацій, що їх зміст визнано незвичайно важливим для технологічних дослідів у ЗДА.

Займається цією ділянкою за окремим дорученням Конґресу департамент торгівлі, якому, починаючи ще з 1950 р., державна каса асиґнує щороку окрему дотацію на ведення цих праць, зв'язаних із переглядом закордонних наукових журналів і перекладанням важливіших причинків, надрукованих у них. Крім департаменту торгівлі, займається цією працею ще декілька приватних установ та агенцій, але засяг їхньої праці дуже обмежений з огляду на невистачальні кошти. Створена урядом Національна Наукова Фундація має можливість витрачати на цю ціль тільки 107,000 долярів річно.

Багато більше уваги і фондів присвячують справі наукового використовування чужоземних наукових публікацій Совєти, і тому совєтські науковці поінформовані про американські наукові досліди часом краще і знають про них більше, як самі американські вчені. Для всебічного охоплення цієї ділянки і ведення потрібної праці у Совєтському Союзі створено дві окремі установи — Всесоюзний інститут наукової і технічної інформації та Інститут наукової інформації. В обох інститутах працює 2,300 перекладачів, референтів та редакторів і в їхній праці допомагає їм понад 20,000 перекладачів, зайнятих не на повний час. Перший інститут видає тридцять шість журналів із перекладами й звідомленнями, кожен з яких виходить щонайменше чотири рази на місяць, або 48 разів на рік. Всі ці журнали розсилається до тих установ і осіб у Совєтському Союзі, які потребують інформацій в тій або іншій із технічних чи наукових ділянок. Другий журнал появляється тринадцять разів на рік і подає огляди та покажчики важливіших наукових ділянок закордоном. В інституті „опрацьовується таким чином журнали з понад 80 країн світу. З 1800 американських журналів обидва інститути переглядають понад 1,400, перекладаючи і реферуючи всі важливіші матеріяли.

Якою важливою є ця ділянка збирання наукових інформацій і скільки грошей можна заощадити, маючи їх в евіденції, „під рукою", доказують факти, подані американською пресою у зв'язку з цією справою. Наприклад, Національна Наукова Фундація подала до відома, що одно з індустрійних підприємств витратило понад 200,000 долярів на досліди і рисунки одного електричного апарату, щоб відкрити за якийсь час, що ця праця вже була зроблена й описана в одному із совєтських наукових журналів ще задовго перед тим, як американське підприємство започаткувало свою роботу в цьому напрямі. Так само, американські й европейські електротехніки не могли з'ясувати собі частоти радіових сиґналів, передаваних із „спутників". Тим часом ця проблема була висвітлена ще кілька місяців перед випущенням першого совєтського „Спутніка", — в червневому й липневому числах совєтського журналу для аматорів п. н. „Радіо".

Конечністю відповідного наладнання цієї ділянки, важливої з кожного погляду і для американської науки і для американської індустрії, зацікавилися не тільки приватні індустрійні й урядові чинники, але й деякі з-поміж конґресменів та сенаторів. Конґресмен Джан Е. Мосс, голова Конґресової комісії для урядових операцій, подав до відома, що ця комісія плянує розпочати вже найближчим часом офіційні переслухання в цій справі. Крім того, група конґресменів задумує вийти із пропозицією створення центральної установи для збирання наукових інформацій, яка мала б поширити працю, ведену досі в дуже незначних розмірах Урядовим Бюром Технічної Служби у Вашинґтоні, де працює всього ... 35 урядовців (проти 2,300 в Совєтському Союзі).

Треба думати, що при підтримці уряду і приватних підприємств З'єдинені Держави зможуть зорганізувати на належній висоті і в належнім розмірі працю для збирання наукових інформацій.

„SPUTNIKITIS" — МОДНА НЕДУГА У ВІЛЬНОМУ СВІТІ

Лондон. — Ще перед випущенням першого совєтського сателіта в небо появилися в Англії ознаки страху перед мілітарною силою Москви. Не хто інший як відомий публіцист і видавець, бувший незалежний член парляменту, сер Стівен Кінґ-Голл виступив 6-го серпня ц. р. в Лондоні з великою доповіддю для військових людей і політичних діячів. Кінґ-Голл доказував своїм слухачам, що Великобританія мусить відмовитися від атомової зброї, бо, в разі війни, населення британських островів буде неможливо врятувати від катастрофи. Тому Кінґ-Голл поставив питання ясно: якщо оборона Британії супроти російської атомової атаки безнадійна, то треба числитися з можливістю російської окупації Об'єднаного королівства. Таку окупацію пережили країни Східньої, Середньої і Західньої Европи під Гітлером, під іншою російською окупацію перебувають тепер народи від Туркестану до Східньої Німеччини.

Прийнявши можливість чи й неминучість російської окупації Британії, Кінґ-Голл виставив плян оборони демократичного ладу в Об'єднаному королівстві під російським окупаційним режимом. На його думку, народ Британії з його високою демократичною культурою має шанси перебороти диктаторську окупацію і навіть внести розклад в ряди совєтської окупаційної армії. Кінґ-Голлові прийшло на думку, як культурна Греція цивілізувала варварів-македонців, що завоювали цю країну 333-го року перед Христом. Теж пригадує він, як „вікта Ґреція вікторем віціт" (переможена Греція подолала переможців-римлян) — своєю високою культурою. Кінґ-Голл радив у своїй доповіді, щоб громадяни Британії вже тепер готували „групи спротиву" на випадок російської окупації, щоб не дати окупаційному режимові знищити основи демократичного ладу в Англії. Від підготови населення Британії чинити спротив російському окупаційному режимові Кінґ-Голл сподівається дуже багато: розклад окупантських сил і, нарешті, — визволення Британії.

Ми переказали головні думки доповіді англійського політика, а тепер зробимо деякі зауваги. Кожному, хто знає систему комуністичної диктатури, зовсім ясно, що совєтська окупація не захоче миритися з демократичними інституціями і за всяку ціну їх зліквідує. Це сталося у Польщі, Румунії, Угорщині, Болгарії, Чехословаччині.

Російське військо в Лондоні! Це значить, що прем'єром уряду Британії був би поставлений провідник компартії — Ґеррі Полліт, а всі інші партії були б заборонені. Чим менше має впливу компартія в Британії, тим тяжчий, терор почала б ця кліка супроти всіх, не зважаючи на жертви. В цьому англійським комуністам дала б російська окупаційна армія „братню допомогу", як це сталося на Угорщині в листопаді 1956 р. Очевидно, під совєтською окупацією була б скасована „всенародним голосуванням" конституційна монархія і королівські діти, якщо б не були винищені, то були б віддані на перевиховання в „піонери" та в комсомол.

Треба ствердити: Кінґ-Голл, з його настроями „безумовної капітуляції" перед Москвою, одинокий в Англії. Відомий соціялістичний діяч А. Бівен, що в серпні-вересні бачив Хрущова в СССР, вернувся з переконанням: Британія мусить виробляти атомові й водневі бомби ...

П. А.

У ЛИСТАХ ВСЬОГО ...

У листах всього не розказати,
Ти далеко десь коло Дніпра,
А у нас — щедротами багата
Жолудева осени пора.

Порошить легким,
зів'ялим листям
На рожевий верес, на гриби.
Гай стоїть привабливий,
врочистий,
Всі стежки у ньому голубі.

Всі стежки ті мають
напрям різний
До села, до лугу, до води.
По одній із них в годину пізню,
Любий, несподівано прийди!

ВАЛЕНТИНА ТКАЧЕНКО

СТАРА АМЕРИКАНСЬКА КУХНЯ

Цьогорічний День Подяки — це 336-та з черги річниця своєрідного релігійно-національного святкування, розпочатого „паломниками", першими европейськими пришельцями на цей благословенний континент. Відтоді, аж по наші дні, в День Подяки мільйони мешканців цього краю дякують Творцеві за всі Його ласки людині, в першу чергу за „хліб насущний", за плоди й добра земні, що дає американській людині на прожиток — добра й щедра її мати, земля. Американський традиційний індик в цей день — це вимовний символ добробуту цієї країни за останніх 300 років її щораз вищого, чи не найвищого у світі економічного розвою.

З нагоди Дня Подяки заслуговує на деяку увагу і — сказати б — історичний перегляд харчування американської людини, поминувши найновішу, модерну його стадію з розкішними „супермаркетами" та фантастичними досягненнями. Яка була стара американська кухня? Що становило кулінарну основу людности цього краю, почавши від „паломників" аж по часи Джорджа Вашинґтона і далі?

Як подає журнал Історичного Товариства Західньої Пенсилвенії в числі за літо ц. р., студії над тим, чим живилася американська людина за останніх 300 років, є поважним історичним коментарем до пізнання її життя та побуту в Новому Світі.

Перші колоністи цього краю, як ставили собі хати на прочищених плаях, звертали увагу на дві речі: на оборонні засоби проти індіян та дикої звірини і — на кухню. В ній концентрувалося все життя родини, вона була клітиною дальшого розвитку громади-оселі, або зародком її занепаду (неврожай, голод, недостача води, соли і т. ін.).

Основною поживою впродовж першого століття колонізації цього краю була популярна й досі поміж українцями зупа. На середині кухні (чисто по-козацьки) стояв масстатичний казан, під яким горів вогонь, що зимою огрівав сусідні кімнати („руми"). Що клали в казан? Те, що в даному часі і на певній території давала людині земля-мати або поблизькі ріки та ліси. На іншому почесному місці стояла (часто висіла на шнурку) дерев'яна діжка із сіллю. Зерно і сіль — це були перші імпортовані пришельцями з Европи товари щоденного вжитку! Без запасів соли „паломники" та їхні діти не робили й кроку вперед на нові території. Місця, де були зложища цього „білого золота", соли, були позначені завзятими бійками з індіянами, чи й самих білих поміж собою. Подібно, як наші чумаки далеко „у Крим по сіль" ходили, те саме чинили й перші поселенці Америки, просуваючись на Захід, в пенсилвенські гори, що аж роїлись від індіян.

Від червоношкірих мешканців і власників тих територій, кров'ю та потом „освоюваних" европейцями, навчились вони їсти два незнані в тодішній Европі продукти: малу червону фасолю та баклажани (помідори, томейти). Якби не оця індіянська фасоля, то першим (а то й наступним) колоністам прийшлося б дуже круто! На території Нової Англії навчились поселенці від індіян, як приправляти цей дар Божий. Пекли або прямили його на вогні чи варили в воді, додаючи для смаку товщ, солодкі корінці (пізніше цукор) та інші приправи. Також від індіян навчились сушити вліті рибу та м'ясо. Забезпечені цими харчами, зі зброєю в руках запускались в дальші нетрі пребагатого континенту ...

Друга стадія вдосконалення харчу наступала тоді, як пришельці-колоністи ставали хліборобами. Як меч і кріс міняли за плуг, осідаючи настало в щораз дальших етапах своєї мандрівки — за кращим життям, за свободою, релігійною передусім.

З кінцем 17 століття наступає друга стадія розвою американської кухні. Кулінарне мистецтво виходить із стадії примітивного колоніялізму, стає аристократичним, „панським", з усіми манерами французького королівського двору, прищепленими на американському ґрунті тодішньою американською аристократією. „Матір'ю тодішнього куховарства стає Марта Вашинґтон, дружина першого президента ЗДА. В актах Історичного Товариства у Филаделфії зберігається кулінарна реліквія того часу: „Куховарська книга", написана власноручно Мартою Вашинґтон, що їй історія дала назву не лише першої дами („лейді") цього краю, але й першої куховарської дами у ЗДА („кічен лейді")! Рукопис цей складається з двох частин: 1. Як варити харчі та 2. Як пекти солодощі. Разом ці два ґастрономічні „томи" мають 330 приписів. Сам Джордж Вашинґтон дуже любив їсти рибу з хлібом, що його пекла дружина Марта, а також цілий ряд інших страв та солодощів, що й по наші часи, в масовій продукції, носять назву „Марта".

Другою історичною фігурою, що їй американська кухня багато завдячує, є автор Декларації про Незалежність, великий Тома Джефферсон. Бувши амбасадором в Парижі, за часів короля Людвика Шостого, мав він добру нагоду познайомитись з найкращими зразками европейської кухні. Повернувшись додому, навчив своїх земляків приправляти кури, індики та інше м'ясиво. Тоді появилися незнані приправи, соси, ярини, морозиво і інші благодаті. Зокрема, відвідуючи Італію, захоплювався він тамошніми марципанами: макаронами, і, ставши президентом ЗДА, вислав дипломатичного кур'єра, Вильяма Щорта, до Неаполю за кращими зразками й способами виробу цього національного італійського продукту ...

Тома Джефферсон — перший завів в ЗДА звичай пити каву! Як амбасадор у Франції, залюбки заходив до одного паризького готелю, де особисто приглядався, як знавці приготовляли каву. Як писав він в одному листі до приятеля в ЗДА, „начиння, де вариться каву, треба за кожним разом добре випарити". Отож, навіть про такі деталі пам'ятав Джефферсон.

Джефферсон пильно дбав, щоб фармери садили багато городини, між нею й таку, що її він або його приятелі спроваджували з усіх кінців світу! Сам часто заходив на ринок у Вашинґтоні любуватись різнородним добром, що його виплекали за його директивами фармери. Стіл на його прийняттях аж вгинався від ярини, а деколи було на ньому 20-30 різних родів цього здорового продукту. Найбільше серця й уваги присвятив він — баклажанам, батьківщиною яких є південне Мехіко. З популярними тепер у світі баклажанами (помідорами) познайомив Джефферсон паризькі кулінарні кола, і за столицею пішла ціла Франція, а за нею західня й східня Европа. Цей президент ЗДА є також автором кухонного підручника. Його фарма у Вірджінії була для тодішньої американської людини зразком найкращого плекання садовини та здорового й універсального використання найшляхетніших дарів Божих. Ще одна заввага: як в тодішній Европі, також і в часах Вашинґтона та Джефферсона не було звичаю подавати до столу страви одну за одною. Просто ставили гори печеного й вареного на столах у формі піраміди чи довгої стрічки перед гістьми, і кожний сам себе обслуговував.

Як сказано на початку, студії над тим, чим живилася людина в давніших або й дуже давніх часах — поважне джерело пізнання її самої, а також її доби. Як бачимо, стара Европа чимало причинилася до прохарчування Нового Світу, і навпаки. Для повноти цих рядків слід пригадати, що американський континент дав світові — картоплю, такий важливий чинник у прохарчуванні теперішньої людини.

С. Т.

Білий Дім інформуватиме конґресових провідників про законодатні пляни

Вашинґтон. — З Білого Дому повідомляють, що уряд президента Айзенгавера інформуватиме конґресових провідників обох партій про законодатні пляни, хоч Президент захворів і не може особисто конферувати з членами Конґресу. У вівторок 3-го грудня відбудеться конференція з провідниками обох партій, а в середу 4-го грудня з провідниками Республіканської партії. Гадають, що президент Айзенгавер не зможе проводити цими конференціями, як це давніше плянувалося. Замість Президента вияснення даватимуть віце-президент Ричард. М. Ніксон, державний секретар Джан Фостер Доллес, асистент президента Шерман Адамс та інші високі урядовці. В політичних колах диспутують про те, що Конґрес повинен полагодити таку важливу справу: Ухвалити закон про те, в яких умовах президент, нездібний виконувати свої обов'язки, має передавати свою власть комусь іншому. Говориться і про те, що внаслідок недуги Президента його вплив зменшиться на ухвалювання нових законів в 85-ому Конґресі. Гадають, що Айзенгавер не матиме впливу на вибори, які відбудуться в листопаді 1858 року.

Д-р М. Дудра

З ЖЕНЕВИ ДО ТАНЖЕРУ

(З відвідин Европи)

(5)

3. Над Женевським озером

Швайцарія з її горами та озерами і з її континентально-гірським кліматом, — це один великий „курорт". Тут немає тяжкої індустрії, а легка індустрія розкинена по цілій країні і її майже не помічається. Тому кожна швайцарська місцевість така чарівна, що тяжко рішитися, котра з них найкраща. Все ж таки з різних причин ми вибрали Женеву.

Під оглядом оригінальности та краси топографії Женеву перевищує хіба тільки Люґано. Положена в кітловині, яка врізується глибоко у французьку територію, при південно-західньому кінці Женевського озера, вона замикає це озеро з трьох сторін, при чому сама замкнена з одного боку горами Юра, а з другого Савойськими Альпами, на овиді яких біліє найвищий шпиль в Европі — Монт Блян. Таке кітловинне положення Женеви зумовлює її лагідний, зрівноважений клімат з уміркованою гарячою влітї, з частими дощами навесні і восени та з легкою зимою, часто зовсім без снігу, дармащо її замикають з двох сторін високі, вкриті снігом гори. Літо сухе, але взимі відчувається вогкість з озера, зокрема вночі. В кожному разі Женева притягає до себе не тільки своєю красою, але й кліматом різних визначних чужинців, які живуть довше чи коротше, а то й постійно, як, наприклад, недавно померлий мусульманський потентат Аґа Хан, бувший румунський король Михайло, теперішній італійський претендент на трон тощо. Під цим оглядом Женева конкурує з сусідною Льозанною та з близькими до неї, знаними відпочинковими оселями Монти і Веве при другому кінці Женевського озера.

Женева не вся побудована з білого мармуру, як би це могло здаватись, дивлячись на картки з видами цього міста, на яких найчастіше видно імпозантний Палац Ліґи Націй. Одно з передмість Женеви сягає своїми початками ще римських часів, а сама середина міста ще й досі зберегла середньовічний архітектурний стиль та вузькі, круті вулички. Але навіть найстарші та найбідніші дільниці Женеви чисті та чепурні і мають свій своєрідний чар.. З другого боку, Женева має прекрасні нові дільниці з цілими комплексами модерних білих, високих апартаментових домів та публічних будівель, зокрема, в тій частині міста, де знаходиться Палац Ліґи Націй та будинок Міжнародної Організації Праці. Прикрасою Женеви є теж її парки, зокрема група парків уздовж західнього побережжя озера, а саме парк Міжнародної Організації Праці, парк Об'єднаних Націй та альпійський ботанічний сад, який сполучає ці два парки, як також великий парк із садом троянд по противній стороні озера. Своїми широкими бульварами вздовж обох сторін озера, з чепурно вдержуваними деревами та клюмбами квітів, з великими електричними лямпіонами, розміщеними поміж деревами та в коронах дерев, із спеціяльними світляними ґірляндами, рефлекси яких мерехтять в озері, Женева нагадує подекуди Босфор.

Женева ідеальна для студій і наукової праці. Вона посідає в собі прикмети малого і рівночасно великого міста. Своїм населенням (160,000) і простором Женева займає третє місце в Швайцарії (після Цюриху і Берну) і належить до менших міст Европи. Вона спокійна, чиста і при тому має чудову сценерію та здоровий клімат. Але рівночасно вона має такі культурні, мистецькі та наукові цінності і таку міжнародну атмосферу, як рідко котре европейське місто цієї величини. Будинок женевської опери (тепер нечинна, бо частково знищена пожаром) чи не кращий як міляньська опера, а наукові книгозбірні Женеви включають в собі такі великі бібліотеки як публічна і університетська, бібліотека Об'єднаних Націй та бібліотека Міжнародної Організації Праці. Великою цінністю Женеви є, зокрема, книгозбірні двох міжнародних організацій. Наприклад, бібліотека Міжнародної Організації Праці є найкращою в світі бібліотекою з робітничого питання. На бібліотечних ресурсах цих двох міжнародних установ спирається у великій мірі науково-навчальна праця створеного недавно при помочі Фундації Рокфелера Інституту Міжнародних Студій. Хоч сам інститут міститься в малій, скромній віллі, проте він має доступ до таких міжнародних бібліографічних ресурсів як ніяке інше місто в Швайцарії, а при тому має визначних професорів із Швайцарії і закордону, включно з американськими професорами, які перебувають тут по кілька років або приїжджають на кількаденні чи кількатижневі гостинні виступи. Ось чому тут студіює багато чужинців, зокрема американців. Міжнародний характер цієї установи виявляється не тільки в складі професури та студентів, не тільки в студійній програмі, але й у викладах, які відбуваються у французькій та англійській мовах.. Проте, у Швайцарії взагалі студіює дуже багато чужинецьких студентів. У женевському університеті половина студентів — чужинці, а в льозанському університеті кожний третій студент чужинець. Багато чужинців студіює також у Фрібурзькому університеті, одинокому католицькому університеті в Швайцарії, де виклади відбуваються у французькій, німецькій та англійській мовах. У всіх сімох швайцарських кантональних університетах (включно з Фрібурзьким, який удержує кантональна влада), у Високій Торговельній Школі в Сейнт Галлені та у федеральній Політехніці в Цюріху — одна четверта студіюючих це чужинці.

Женева має щастя, що в ній ще й досі знаходяться европейський відділ Об'єднаних Націй, Міжнародна Організація Здоров'я та Міжнародна Організація Праці. Коли ці установи, тобто давня Ліґа Націй і Міжнародна Організація Праці, забрались звідси під час останньої війни, то Женева опинилась прямо на краю банкрутства. Зокрема, відчули це власники помешкань, які стояли порожні цілими тисячами. Тепер тут знову працює коло 2,000 людей з різних країн в Об'єднаних Націях та 900 осіб в Міжнародній Організації Праці. Разом з родинами персоналу, затрудненого в цих двох інституціях, у Женеві живе коло 10,000 чужинців.

Коли до цього числа додати чужинців, затруднених в різних інших міжнародних, публічних і приватних установах (Червоний Хрест тощо), численний консулярно-дипломатичний персонал, акредитований при Об'єднаних Націях та Міжнародній Організації Праці, та чужинецьких студентів, не згадуючи вже про туристів, від яких тут роїться, зокрема, влітї, то виходить, що кожний п'ятий мешканець Женеви — чужинець. Таким чином Женева це найбільш космополітичне місто Европи. Тут можна прожити весь свій вік, не знаючи місцевої французької мови, бо завжди можна натрапити на когось, що говорить по-англійськи, по-німецьки чи якоюсь іншою чужою мовою, включно з ... українською.

(Далі буде)

УКРАЇНЦІ НА ТРЬОХ МІЖНАРОДНИХ КАТОЛИЦЬКИХ КОНҐРЕСАХ

Перед кількома тижнями відбулися три важливі міжнародні католицькі зустрічі, у яких прийняли активну участь українські делеґації; маємо на думці: Міжнародний Конґрес Світової Унії Католицьких Жіночих Організацій (Рим, 29 вересня — 4 жовтня), V. Світовий Конґрес Католицької Преси (Відень, 30 вересня — 3 жовтня) і II. Світовий Конґрес Апостоляту Мирян (Рим, 5. — 13. жовтня). Коли останній Конґрес почався авдієнцією учасників у св. Отця, тоді жіночий Конґрес був прийнятий на авдієнції таки у літній віллі, а до Конґресу Преси у Відні було спрямоване спеціяльне Послання. Конґреси відзначалися поважною фреквенцією, як теж великою увагою Церковних Достойників і місцевих світських властей. З цього погляду будуть, незаперечно, цікаві деякі цифри: Коли на Конґресі преси було понад 400 учасників з 32 країн, тоді на жіночім було 700 делеґаток від 65 народів, а в Конґресі Апостоляту приймало участь 2,300 осіб від 80 національних груп. В останніх двох конґресах взяли дуже живу участь представники африканських та азійських народів.

На відкритті Конґресу у Відні крім Нунція Апост. Столиці і Архиєпископа - Господаря д-ра Кеніґа були ще деякі представники австрійського Єпископату. Українська делеґація була спеціяльно врадувана присутністю нашого Митрополита з Канади Кир Максима Германюка. З представників властей треба назвати президента австрійського парляменту, віце-канцлера й трьох міністрів, як теж посадника міста Відня. Для учасників конґресу три дні під ряд були улаштовані спеціяльні прийняття, а саме у архиєпископській палаті, у ратуші й у міністерстві закордонних справ. У відкритті конґресу Апостоляту Мирян взяло участь 4 кардинали і 40 Владик, в тому числі і два українські архиєпископи: Митрополит Максим Германюк та Кир Іван Бучко. Із світських достойників був міністер закордонних справ і посадник міста Риму. Цей останній приймав також учасників Конґресу у одному з капітолійських музеїв (як відомо, на Капітолю урядує сьогодні міська рада). Коли додати, що серед прелеґентів були видатні уми сучасного католицького світу, то із поданих подробиць можна уявити значення конґресів. На тому тлі щойно можна належно розцінювати значення участи українських делеґацій у згаданих конґресах та їх інформативну працю, важливу в рівній мірі із релігійно-церковного, що й із національного поглядів.

Якщо йде про загальну характеристику всіх названих конґресів, то — крім величавих зовнішніх форм — треба ще підкреслити намагання організаторів якнайбільше виповнити їх змістом; це у висліді довело, можна сказати, до певного перевантаження змістом. Тому, м. ін., не передбачувалося дискусії після доповідей. Дискусія була тільки на комісіях, тематично не завжди пов'язаних із доповідями. Коли зважити, що на конґресі Апостоляту була така кількість учасників, яку тільки рідко зустрічається на міжнародних конґресах, — що отже у висліді мусіли мешкати вони у різних приміщеннях, тоді стане зрозуміло, що для нав'язування особистих контактів в даному випадку було менше нагод. Тільки ті делеґації, які були ідеально внутрі організовані, могли вповні використати час. Але це вимагало від учасників постійної нервової напруги й великого вкладу енерґії.

Українські делеґати на V. світовім Конґресі католицької преси у Відні на прийнятті у архиєпископській палаті. Зліва доправа: Архиєпископ Відня Кеніґ, мґр. Ю. Костюк (Відень), о. І. Шевців (в глибині, Брадфорд), ред. М. Троцький (Женева), проф. д-р В. Янів (Сарсель), д-р М. Заяць (заслонений, ред. „Сторінок УХР", Мюнхен), д-р М. Коновалець (ред. „Християнського Голосу", Мюнхен), студ. Б. Мельник із ЗДА (під цю пору студіює у Відні).

Схематичне називання кількох десятків доповідей було б для загалу читачів не цікаве. Тому у загальному огляді обмежимося до названня тільки загальної тематики конґресів, а докладніше спинимося на з'ясованні праці українських делеґацій. Жіночий Конґрес у низці доповідей висвітлив питання „Післанництво католицької жінки у модерному світі". Журналісти призадумувалися над проблемою: „Роля католицької преси у Церкві й у світі". Незаперечно, цікаво буде сказати, що серед доповідачів був кол. англійський міністер („травайст"), кол. франц. міністер і президент франц. христ. партії, німецький університетський професор, кол. редактор найбільшого католицького щоденника у Франції (о. Ґабель, вибраний на конґресі ген. секретарем, отже справжнім керівником „Міжнародної Унії Католицької Преси"), італійський посол і кол. підсекретар стану, еспанський президент Спілки католицьких журналістів). Врешті, тема конґресу Апостоляту Мирян: „Мирянин у кризі модерного світу".

Конґреси мали наладнану спеціяльну інформативну службу, яка дбала про те, щоб учасники, а зокрема представники преси, своєчасно діставали резюме, а то й тексти доповідей, при чому у Римі (на конґресі Апостоляту) тексти появлялися на п'яти мовах. На п'яти мовах відбувалися також одночасні переклади (французький, англійський, еспанський, німецький, італійський; у Відні такі переклади подавано у 4 мовах, — тих що в Римі, за винятком італійської). Зі сказаного видно, що німецька мова поволі добуває собі знову значення, втрачене у зв'язку із війною, яка стільки обурення викликала у цілому світі. Щоб мати повну уяву про розміри конґресів, треба сказати, що напр. у Відні була передбачена спеціяльна окрема програма для „супровідних осіб" (отже для дружин учасників конґресу, якщо вони не були активними учасницями, як журналісти). Ця програма охоплювала відвідини відбудовуваного після повоєнних ран і большевицької окупації Відня та прогульки. Деякі прогульки були передбачені так у Відні, як і в Римі і для активних учасників, але в меншій кількості, ніж звичайно, а це в зв'язку із згаданим надзвичайним перевантаженням конґресів програмою.

Для українців спеціяльне значення мали конґреси преси й жіноцтва. Це не тільки з огляду на спеціяльне значення преси, а отже й на доцільність нав'язати зв'язки з журналістами з кількох десятків країн, і не тільки з огляду на спеціяльну активність жіноцтва у католицькому світі, світова унія якого нараховує 36 мільйонів організованих жінок! Для нас окреме значення мало те, що на конґресах обидвох об'єднань виступали ми, власне кажучи, офіційно вперше. Бо так Асоціяція Української Католицької Преси, як і Ліґа Українських Католицьких Жінок Канади щойно на кілька місяців перед Конґресами були прийняті до Світових Об'єднань. Звичайно, вже само прийняття треба уважати важливою подією, бо ж це наявний доказ, що на католицькому терені ми можемо виступати серед народів цілого світу, як рівні серед рівних. Маючи виступити на обидвох форумах вперше офіційно, українські делеґації довший час старанно приготовлялися до виступу.

Підготова до Конґресу у Відні проходила у гармонійній співпраці Асоціяції Української Католицької Преси із Українським Християнським Рухом. Завдяки тому, що Асоціяція являється вже повноправним членом Світової Унії і завдяки тому, що постійний представник Асоціяції у Відні, о. д-р В. Гавліч, мав змогу особисто допильновувати справ на місці, українська делеґація на Конґресі в офіційних списках виступала під власним іменем (як „українці в екзилі"). Треба сказати, що ми були єдиною екзильною групою, яка виступала під своєю національною назвою, тоді як напр. поляки, чехи, угорці, словаки, румуни й ін. виступали в складі делеґацій за країнами свого теперішнього поселення. Поляки були на конґресі репрезентовані ще делеґацією із Польщі.

(Далі буде)

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Бруклин, Н. Й.

(САВТ)

Листопадові Роковини.

Місцевий Комітет Українських Товариств влаштував 10-го листопада в залі церкви св. Миколая традиційні Листопадові Роковини, які належать до найбільше вдачних імпрез в нашій невеликій громаді.

Коли брати до уваги різнородну, хоч і скромну, програму, то промова, а радше спомини з історичної події, тобто з проголошення незалежности Західньої України, переповіджені учасником Листопадового Зриву, ред. Л. Лепким, належать до першоклясних точок. Майстерно представлені моменти з зайняття Львова і Станиславова, які переживав ред. Лепкий, як старшина Леґіону УСС, який включився в армію Західньої Української Республіки. Зворушливе закінчення цієї промови перенесло публіку споминами до Рідного Краю і викликало поважну застанову слухачів над важливістю проголошення Західньо - Української Держави.

Була теж деклямація двох учнів місцевої школи, Богдана Пирога і Колодія.

Концертова частина свята, як на місцеві відносини, випала успішно. Обоє солісти, панна Марія Боднар (сопран) і п. Роман Кухар (тенор) проспівали ряд пісень і змісця „взяли" публіку. Їх голоси звучали повно, особливо в дуеті Лисенка „Ми розійшлись", а свобідна поведінка співаків викликала миле враження. Приявна громада вітала кожний їх виступ з великою симпатією. Акомпаніював їм п. Роман Форостина який також відограв на фортепіяні Бетговена оп. 14 „Марш на смерть героя", захоплюючи своєю грою кривавих.

Двократний виступ Хору СУМА з Ню Йорку під управою п. Богдана Ковалика з низкою патріотичних пісень, (в другім виступі пісні були виконані в супроводі мандолінової оркестри) викликав належне признання від всього загалу.

Відкрила свято голова Комітету, п-ні Марія Демидчук коротким вступом і закрила відповідним словом при кінці.

М. Д.

Бофало, Н. Й.

Відкриття читальні.

При кінці жовтня в Українському Народному Домі „Дніпро" відкрито читальню, в якій знаходяться українські часописи. Читальня має назву свого духового опікуна Тараса Шевченка і вона є відкрита для українського громадянства. Вона знаходиться при вулиці „Джінісі", ч. 562.

За Управу читальні

Осип Ліщинський.

Кемден, Н. Дж.

Листопадові Роковини.

Українська громада Кемдену вшанувала цьогорічні Листопадові Роковини святочною Академією 3-го листопада у залі церкви св. Михайла. Перед Академією о. д-р І. Нагаєвський відправив Панахиду за поляглих героїв. Коротке, але глибоко обдумане слово про значення жертви за Батьківщину і за друзів своїх було співзвучним доповненням до поважного настрою.

Доповідачем на Академії був д-р Іван Лазар, учасник наших визвольних змагань. Приявні з увагою вислухали доповіді, в якій чітко були насвітлені головніші події й умовини наших визвольних змагань. Церковний хор під вмілою диригентурою п-ні О. Нагаєвської відспівав три пісні — „Заквітчали дівчатонька", „Ой у лузі", і „Чуєш брате мій". Панна Мельниківна гарно відспівала „Їхав стрілець на війноньку", а п. Мельник „Синю чічку" і „Колись, дівчино мила". Обидвом солістам вдатно акомпаніював п. Орест Лазор. Добрим доповненням програми Академії були три деклямації із відповідною до Першого Листопада тематикою, що їх із чуттям продеклямували учениці: Марта Строчан і Віра Кріль та пластун - новак Андрійко Ромах. Академію закінчено співом українського національного гимну.

Свято було зорганізоване заходом Відділу УККА при співпраці церковного хору. Зібрані з добровільних датків гроші передано на ціль допомоги українським воєнним інвалідам.

Школа українознавства.

Вже другий рік існує в нашій громаді школа українознавства для дітей шкільного віку. Школу зорганізовано в вересні 1956 р. заходом ВідділуУККА і при моральній підтримці місцевого о. пароха.

В шкільному році 1956/57 18 дітей закінчили цілорічне навчання, кінчаючи шкільний рік успішним святом - концертом на честь української матері. Навчання відбувалося в залі церкви св. Михайла тільки в суботу — по дві години українознавства і по одній годині релігії. Справляло трудність те, що навчання відбувалося разом для всіх дітей, що різнилися віком і підготованістю з української мови. Ці труднощі перемагала з помітним завзяттям учителька школи, п. Марія Чатирко. Релігії вчив о. д-р І. Нагаєвський. Шкільною касіеркою була п-ні Катерина Чубик, яка совісно виконувала свій обов'язок до кінця шкільного року.

Шкільний рік 1957/58 почався з деякими змінами, а саме: створено дві шкільні групи, — перша група початківців або слабо підготованих з української мови, і друга група більш заавансованих в українознавстві. Учителькою для обидвох груп є п-ні Марія Чатирко. Катехізацію веде о. парох. Фінансові справи школи в цім році перебрав на себе парохіяльний комітет.

До Шкільного Комітету, крім о. пароха і голови Відділу УККА входять п-ні Марія Ромах і п-ні Катерина Римчук.

М. Р.

З наших буднів

ЩО БАЧИЛА ПАННА СЛАВЦЯ

Не знаю, чи це добре, чи погано ворожить, але дискусія про модерне мистецтво поволі переноситься у нас з ґалерій і клюбів до приватних домів, а деколи навіть стає причиною домашніх конфліктів.

Розповідали мені недавно, як через той модернізм посперечалися мати із сином. Син, студент американського каледжу і талановитий молодий мистець, просив маму, щоб забрала кудись з кімнати дві старосвітські іконки, привезені, мабуть, ще з таборів. Справа в тому, що його часто відвідують колеґи - американці і дивуються, як він, людина з артистичним смаком і хистом, може тримати в хаті на стіні такі, мовляв, немодерні, „лубочні" картини...

— Хай мамця забере ці образки, а на їх місце я повішу свою картину. Богоматері, — запропонував син.

— Що?! Твою картину? Та хай Бог боронить! — скрикнула з перестрахом мамця. Мамця, бачите, не є прихильницею церковного малярства в абстрактному стилі, і з цього саме вийшло в хаті непорозуміння.

Я пригадав собі цю подію, слухаючи звіт - фоторепортаж п-ни Славки Сурмач в Українському Народному Домі в Ню Йорку.

Панна Славця, як відомо, славна й відважна дівчина, за короткий час вже два рази побувала за залізною заслоною і щасливо звідтам вернулася. Їздила туди сама, на власний кошт і риск, з вірним своїм „спутніком" - фотоапаратом. В основному, її цікавлять лише розписи та взори на українських писанках, і панна Славця, як та клопітлива бджілка з пасіки пана Сурмача, скрізь за ними розбивалася, по всіх музеях, від Ленінграду аж до Братіслави!

Але, крім писанок, збирала дбайливо та з любов'ю й інші цікаві матеріяли по всіх закутинах, де лише могла віднитати братів-українців.

На звіті в Народному Домі показала нам, наприклад, фотознімок старенької нашої церкви в селі Ладомірова коло Пряшева. В притворі церковці, коло самих дверей, висів образець-репродукція „Тайної Вечері".

— Ця „Тайна Вечеря" має свою історію, — пояснила панна Славця. — Образок відбув далеку дорогу, бо приїхав разом з пачкою з Америки, а вирізано його ножичками з відривного календаря одного українського погребника з Нюарку. Та це тамошнім нашим людям не перешкоджає до нього молитись...

Мені здається, що між нами і нашими братами в краю є та основна різниця, що ми дуже часто тільки приглядаємось святим образам, а вони, брати, до них моляться.

Ікер.

Вступайте в члени Українського Народного Союзу!

Спорт

СІЧ ЕЛІЗАБЕТ — РОМА 1:1

Мистецькі змагання Січі Елізабет з італійського дружиною Рома, які відбулися в неділю 24 листопада на грищі Варіненко Парк, закінчилися з вислідом внічию 1:1.

Все ж таки Січ зробила одну точку над найсильнішими італійцями Ліги Ню Джерзі. Про ці змагання можна сказати, що вислід можна було б піднести щонайменше до чотирьох воріт користь Січі, якби була більша прецизність в стрілах у лінії нападу.

Ворота для Січі здобув центровий Т. Калькадо. Невідкалуваня втрата для Січі Т. Понос, який залишає Січ не з власних причин. — Склад Січі: К. Гевко, Ф. Муніз, Т. Понось, М. Кловів, І. Маланчук, Т. Калькадо, І. Бочнівський, П. Світенко, М. Юрчак, А. Август, С. Бобела, М. Олійник, Е. Столяренко.

Найближчі змагання в неділю 1-го грудня Січ розіграє з Петерсон Доверс у Петерсоні.

Волод. Заблоцький.